การพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

The Development of Teachers' Potential in Utilizing Information Technology for Learning Managementat Bannahee School Under Sakhon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3

ธีรพงษ์ แก้วฝ่าย[1], ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล[2], ดร.ชรินดา พิมพบุตร[3]
Theerapong Kaewfai[1], Asst. Prof. Dr. Tawatchai Pailai[2], Dr. Charinda Pimpabutr[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) หาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาผลการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 9 คน และผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละความก้าวหน้า และดัชนีเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านนาฮี พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ศึกษาดูงาน 2) ประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 3) การนิเทศภายใน

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีการพัฒนาตนเอง และมีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนา มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และสามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพของครู, การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, การจัดการเรียนรู้

[1]ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[1]Master of Education Educational Administration Program Sakon Nakhon Rajabhat University

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2] Course teacher in Master of Education Program And Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Program Sakon Nakhon Rajabhat University

[3]รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

[3]Deputy Director of of Sakon Nakhon Primary Educational Service Office 1

*ผู้ติดต่อ, อีเมล์: ธีรพงษ์ แก้วฝ่าย, Tai.229@hotmail.com

รับเมื่อ 10 เมษายน 2563 แก้ไข 7 พฤษภาคม 2563 ตอบรับ 9 พฤษภาคม 2563

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to examine information technology (IT) utilization needs for learning management, 2) to establish the guidelines for developing teachers' potential in utilizing IT for learning management, and 3) to examine the effects of teachers' potential development in utilizing IT for learning management at Ban Na Hee School under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3. This action research was conducted with the target group of 30 participants, including the researcher, nine co–researchers, and 20 informants. The data collection tools consisted of a questionnaire form, an interview form, an observation form, and an evaluation form. The data analysis employed content analysis, and basic statistics containing percentage, mean, standard deviation, progress percentage, and modified priority needs index.

The research findings revealed that:

1. The conditions of the utilization of IT for learning management at Ban Na Hee School were at the highest level.

2. The guidelines for developing teachers' potential in utilizing IT for learning management involved: 1) a study tour, 2) a workshop, and 3) an internal supervision.

3. The effects after teachers' potential development in utilizing IT for learning management discovered that teachers involved in self–development. In addition, teachers obtained higher levels of knowledge, understanding and ability to utilize IT for learning management than those of before the intervention. Teachers also demonstrated their skills in IT utilization for learning management and put into practice.

Keywords: Teacher Potential Development, Information Technology Utilization, Learning Management

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในหมวด 4 มาตรา 23 ข้อ 2 ความว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้เรียนที่จะต้องมีความรู้และทักษะในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงได้กำหนดเป็นนโยบายในหมวดที่ 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในมาตรา 64–67 เพื่อให้รัฐกำหนดโยบายเร่งรัดส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำราและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต อีกทั้งรัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 13, 37–38)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวมาข้างต้น การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญและจำเป็นที่องค์กรทุกองค์กรต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าจะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ แต่องค์กรจะได้รับประโยชน์มากกว่าแม้ว่าองค์กรจะมีระบบสรรหาคัดเลือกบุคลากรที่ดีพอได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพียงใดก็ตามก็มิได้

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เป็นหลักประกันได้ว่าบุคคลนั้นสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ในทันทีและตลอดไป ย่อมมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดีเสียก่อน การพัฒนาบุคลากรคือการเพิ่มประสิทธิภาพด้านทักษะความชำนาญในการทำงานตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรสามารถทำได้ด้วยวิธีการฝึกอบรมปฐมนิเทศ ส่งไปดูงานต่างประเทศรวมทั้งสัมมนาทั้งในและนอกสถานที่ ฯลฯ เพื่อบุคลากรนั้นๆ จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร (อนันต์ ศรีอำไพ, 2550, หน้า 205) ทั้งนี้องค์การในอนาคตจำเป็นต้องมีบุคลากรที่รอบรู้ในทุกระดับที่สามารถเชื่อมโยง วิเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้ให้ตรงกับปัญหาในปัจจุบันมากขึ้น มีทักษะการบริ หารจัดการควบคู่กับความรู้เฉพาะด้านของตนเอง (ไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ, 2554, หน้า 14) แต่การจะพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพได้นั้น จำเป็นต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความรู้และมีความดีควบคู่กัน ซึ่งจะทำให้ประเทศพัฒนาได้อย่างมั่นคงสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทุนปัญญาของประเทศ ส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ได้ หากการพัฒนาผู้สอนรวมทั้งผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองกับสังคม เศรษฐกิจ และรูปแบบการเรียนรู้ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไป (ไพฑูรย์ สินลารัตน์และคณะ, 2554, หน้า 72) ครูผู้สอนซึ่งถือเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสังคมและโรงเรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนครูจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการสอนของตนเองเสียก่อน ครูผู้สอนจึงต้องพยายามที่จะคิดค้นนวัตกรรมต่างๆ เพื่อนำมาใช้กับระบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้นั้นมีหลายประเภทแตกต่างกันออกไป ครูผู้สอนในยุคปฏิรูปการเรียนรู้ ต้องมีการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียน ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้หลายๆ ด้าน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2553, หน้า 7)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหา พบว่าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน พบว่า จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูในด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ส่งผลถึงคุณภาพของครู นักเรียนอีกทั้งผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเกิดความพึงพอใจในการดำเนินงานของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

คำถามการวิจัย

1. สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีอะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2561 ประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน 1.2 ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านนาฮี จำนวน 9 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน ประกอบด้วย 1) หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 1 คน และหัวหน้างานวัดผลประเมินผล จำนวน 1 คน 2) ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2561 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–6 ระดับชั้นละ 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 18 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงจากนักเรียนกลุ่ม

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เก่ง : ปานกลาง : อ่อน ใช้อัตราส่วน 1 : 1 : 1 แบ่งกลุ่มโดยดูผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ 2.1) กลุ่มเก่ง หมายถึง กลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ย 71 – 100 คะแนน จำนวน 1 คน 2.2) กลุ่มปานกลาง หมายถึง กลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ย 51 – 70 คะแนน จำนวน 1 คน 2.3) กลุ่มอ่อน หมายถึง กลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 50 คะแนน จำนวน 1 คน 3) วิทยากร จำนวน 1 คน คือ ดร. เชี่ยวชาญ ภาระวงค์ ตำแหน่งครู โรงเรียนวังกระแสวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 5 ประเภท ได้แก่

1.1 แบบสอบถาม 1.2 แบบสัมภาษณ์ 1.3 แบบสังเกต 1.4 แบบประเมินการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และ การสะท้อนกลับ (Reflection) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสนอโครงการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ต่อผู้บริหารอนุมัติโครงการวิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ศึกษาสภาพและสภาพที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์และเก็บข้อมูลเบื้องต้น ที่จำเป็นต่อการพัฒนาครู โดยการศึกษาสภาพและสภาพที่พึงประสงค์ของครูในการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยการประชุมปรึกษาถึงความต้องการพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) เป็นการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในเรื่องการใช้และผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศได้โดยโปรแกรม Adobe Captivate ซึ่งจัดให้มีการอบรมจำนวน 2 วัน ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562 – 1 มีนาคม 2562 มีกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 9 คน และมีวิทยากรที่ให้ความรู้ จำนวน 1 คน ตลอดจนการฝึกปฏิบัติในการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยมอบหมายให้ครูทั้ง 9 คน จัดทำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ คนละ 1 เรื่อง ตามระดับชั้นที่สอน โดยมีการนิเทศภายในให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ร่วมวิจัยตามแผนและระยะเวลาที่กำหนด หลังจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการและใช้สื่อมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation) ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะๆ ทั้งก่อนการดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการและหลังการดำเนินการ ทุกกิจกรรมและใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับกิจกรรม ได้แก่ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประเมินตนเองก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของครู และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

ขั้นที่ 4 การสะท้อนกลับ (Reflection) ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินคุณภาพสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ แล้วนำผลสะท้อนมาพิจารณาพร้อมทั้งสรุปผลการวิจัยแก่ผู้ร่วมวิจัย และวางแผนปรับปรุงต่อไป

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การรวบรวมข้อมูล

กลุ่มผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน จากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนกิจกรรมการพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning)

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. สัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาในโครงการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ของครูผู้สอน จำนวน 9 คน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความต้องการ การพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้

3. ประชุมเพื่อสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันของครูและวางแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (Action)

1. การศึกษาดูงาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการศึกษาดูงานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการได้รับความรู้ ประสบการณ์ในการศึกษาดูงานด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมขอมูลโดยใช้แบบประเมินก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ และประเมินความพึงพอใจของครูในการได้รับการพัฒนาศักยภาพครู ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้

3. การนิเทศภายใน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation)

สังเกตการณ์ ติดตามผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ

2. การนำความรู้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3. การนิเทศภายใน

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนกลับ (Reflection)

นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ มาวิเคราะห์ และตรวจสอบสะท้อนผลการพัฒนาของผู้ร่วมวิจัยมาดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ และสรุปให้เห็นถึงการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. อภิปรายผลร่วมกันโดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย แสดงความคิดเห็นถึงผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน พร้อมทั้งหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องไปปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) 1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.4 ค่าร้อยละความก้าวหน้า (I–D/D)

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพและสภาพที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์และเก็บข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการพัฒนาครูโดยการการประชุมปรึกษาถึงความต้องการพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์สรุปผลได้ดังนี้

1.1 สภาพและสภาพที่พึงประสงค์ในการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ และการจัดการเรียนรู้โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ไม่มีความรู้ด้านการผลิตสื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ครูมีความตระหนักที่จะได้รับการพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ แต่ยังขาดทักษะการใช้โปรแกรมที่ใช้ผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนมากยังไม่เคยอบรมการสร้างสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และครูอยากให้โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน และยังเป็นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วย

1.2 ด้านบทบาทผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อมัลติมีเดียที่เป็นปัญหาคือการกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการผลิตสื่อมัลติมีเดีย การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ อินเตอร์เน็ต และเครือข่ายอินเตอร์เน็ต ส่วนสภาพและสภาพที่พึงประสงค์ของครูคือการจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อได้ฝึกปฏิบัติในการผลิตและใช้สื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ การนิเทศภายใน ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการให้ความสำคัญในการใช้สื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.3 ด้านแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้า พบว่า ขาดเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลด้านผลงานการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญที่ให้ความรู้ในการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ บุคลากรแกนนำหรือผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้เรื่องการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และความช่วยเหลือจากผู้นิเทศและผู้วิจัย

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครู ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนบ้านใหม่คุรุราษฎร์พัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2562 เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เข้าร่วมวิจัย และนำผลจากการทัศนศึกษาดูงานมาปรับใช้กับโรงเรียนให้เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนบ้านนาฮี จากการทัศนศึกษาดูงาน พบว่า การมีนโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน และนำมาเพื่อทำแผนปฏิบัติงาน พัฒนาหรือส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และเมื่อมีโอกาส ตลอดจนการติดตาม นิเทศ และให้คำแนะนำในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้ครูได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิผล ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสูงขึ้น

2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในเรื่องการผลิตและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้โดยโปรแกรม Adobe Captivate ซึ่งจัดให้มีการอบรมในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562 – 1 มีนาคม 2562 โดยใช้สถานที่ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านนาฮี ตั้งแต่เวลา 08.00 – 16.00 น. มีกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 9 คน และมีวิทยากรที่ให้ความรู้จำนวน 1 คน คือ ดร. เชี่ยวชาญ ภาระวงค์ ครูโรงเรียนวังกระแสวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 และการฝึกปฏิบัติการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยมอบหมายให้ครูผู้สอนทั้ง 9 คนจัดทำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ มัลติมีเดียคนละ 1 เรื่อง ตามระดับชั้นที่สอน ในระหว่างวันที่ 15 – 31 ตุลาคม 2562 และใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ระหว่างวันที่ 1 – 30 พฤศจิกายน 2562

2.3 การนิเทศภายใน เป็นการให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ร่วมวิจัยตามแผนและระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยการประชุมร่วมกัน กระตุ้นการทำงาน เสริมแรงเพื่อให้การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ประสบความสำเร็จตามระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำงาน ให้ข้อเสนอแนะในการผลิตและนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยกำหนดแผนการนิเทศติดตามผล หลังจากที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ นิเทศภายใน ตามตารางการนิเทศ โดย ดร. เชี่ยวชาญ ภาระวงค์ นายพนมพร มาตราช และนายธีระพงษ์ แก้วฝ่ายดำเนินการนิเทศ โดยเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2562 เป็นต้นไป และสิ้นสุดในเดือนมิถุนายน 2562 เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพและในวงรอบที่ 2 ใช้การนิเทศภายในแบบสอนแนะ (Coaching) คือ วิธีการในการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของบุคคลโดยเน้นไปที่การทำงานให้ได้ตามเป้าหมายของงานนั้น หรือช่วยให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่หรือได้รับจากการอบรมไปสู่การปฏิบัติ ส่งผลให้ครูมีทักษะ มีความรู้ และความสามารถในการสร้างและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยผู้นิเทศทำการนิเทศตามตาราง โดยให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลือซึ่งกันและกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ตามแผนและระยะเวลาที่กำหนดไว้ กระตุ้นการทำงาน เสริมแรงเพื่อให้การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำงาน ให้ข้อเสนอแนะในการผลิตและนำสื่อมัลติมีเดียไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า

3.1 ก่อนการพัฒนา ครูมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตและใช้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้น้อย และหลังจากได้รับการพัฒนาและดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตและใช้การ

ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อการจัดการเรียนการสอนทำให้ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจเกิดทักษะและมีความชำนาญในการผลิต และใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของครูในระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับดีมาก โดยครูมีความมุ่งมั่นและทุ่มเทเวลาในการเรียนรู้ที่จะผลิตสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ความร่วมมือกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

3.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี ครูสามารถสร้างและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมผลงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถผลิตสื่อมัลติมีเดียที่มีคุณภาพ และสามารถจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขและสนใจเรียนมากขึ้น

3.3 จากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในวงรอบที่ 2 นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนรู้สึกมีความสุขและสนุกเมื่อเรียนด้วยสื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และทำให้นักเรียนมีความสนใจและต้องการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ มากขึ้น และนักเรียนอยากให้มีการเรียนการสอนด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาต่างๆ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและสภาพที่พึงประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.1 จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยเพื่อทราบสภาพปัจจุบันของครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ปัญหาในการผลิต และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการใช้และสร้างสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีความรู้เรื่อง คอมพิวเตอร์เบื้องต้น แต่ไม่มีความรู้ด้านการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ ครูมีความตระหนักที่จะได้รับการพัฒนาด้านคอมพิวเตอร์ แต่ยังขาดทักษะการใช้โปรแกรมที่ใช้ผลิตเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูส่วนมากยังยังไม่เคยอบรมการสร้างสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และครูอยากให้โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการอบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน และยังเป็นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ เจริญคร (2558, หน้า 164) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ วิทยาลัยเทคโนโลยีเทคนิคภูพาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยสภาพคือครูมีการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมๆ ไม่หลากหลาย ไม่ทันสมัย ขาดการใช้สื่อทางเทคโนโลยีทำให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน และไม่สนใจเรียนเท่าที่ควร

1.2 ด้านบทบาทผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่เป็นปัญหา คือ การกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและใช้สื่อมัลติมีเดีย ส่วนสภาพและความต้องการของครูคือการจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อได้ฝึกปฏิบัติในการใช้และผลิตสื่อ

มัลติมีเดียในการจัดการเรียนรู้ การกำกับติดตามให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการใช้และผลิตสื่อมัลติมีเดีย ตลอดจนการให้ความสำคัญในการใช้สื่อมัลติมีเดียในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าที่เป็นปัญหา คือ เอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อ มูลด้านผลงานการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญที่ให้ความรู้ในการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานในการผลิตเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และความช่วยเหลือจากผู้นิเทศและผู้วิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้งานโปรแกรมที่ใช้ผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของทิฆัมพร ทองนำ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ครูมีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ รวมถึงหลักการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ จึงต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูเพื่อนำไปพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยมีวิทยากรผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการใช้โปรแกรม Adobe Captivate จำนวน 1 คน มาให้การอบรมแก่กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจ ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ในการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มขึ้นร้อยละ 53.33 และครูมีความรู้ความสามารถในการหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต มีความรู้เกี่ยวกับการติดตั้งโปรแกรมมีความรู้ความสามารถ ในการคัดลอกไฟล์จากอินเตอร์เน็ตและมีความรู้ในเนื้อหาที่นำมาผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และการฝึกปฏิบัติการผลิตเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยครูดำเนินการสร้างสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ คนละ 1 เรื่อง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูมีทักษะและความชำนาญในการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้มากขึ้น สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพทั้งด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ภาษาที่ใช้ การจัดการบทเรียนและแบบฝึก ส่วนนำของบทเรียน การออกแบบระบบการเรียนการสอน ตัวอักษรภาพกราฟิก และเสียงที่มีคุณภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการสามารถส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพใช้จัดการเรียนการสอนได้และนักเรียนมีความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไชยกิตติพงศ์ ไชยเชษฐ์ (2557, หน้า 169) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนลำปลาหางวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า แนวทางการพัฒนาที่ประกอบด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติการผลิต และใช้สื่อมัลติมีเดีย โดยใช้โปรแกรม Adobe Captivate ผลปรากฏ ว่าสามารถส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อมัลติมีเดียที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน 8 กลุ่มสาระได้จนส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียดี

2.2 การนิเทศภายใน โดยผู้วิจัยกำหนดแผนการนิเทศติดตามผลเพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตและใช้สื่อมัลติมีเดีย พร้อมให้คำแนะนำ คำปรึกษา เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการผลิตเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้และใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ครูได้รับคำแนะนำ

อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ส่งผลให้สื่อมัลติมีเดียที่ครูผลิตขึ้นมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูได้รับการพัฒนาศักยภาพในการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ทั้งการอบรม การฝึกปฏิบัติและการนิเทศภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิฆัมพร ทองนำ (2558, หน้า 159) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จากการใช้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียทั้ง 3 แนวคือ การอบรม การฝึกปฏิบัติและการนิเทศภายใน ทำให้ครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียได้มีการพัฒนาตนเองและมีความรู้ความสามารถผลิตสื่อมัลติมีเดียได้และการนิเทศภายใน ครูมีความสนใจและตั้งใจในการเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตและใช้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าแนวทางการพัฒนาที่ประกอบด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อฝึกปฏิบัติการผลิตและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศภายในเสร็จสิ้น แล้วได้ทำการประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดีย และได้พบข้อบกพร่องตลอดจนผลการประเมินบางข้อยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม จึงใช้วิธีการฝึกปฏิบัติการผลิตและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศภายในอีกครั้ง ผลพบว่า สามารถส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อมัลติมีเดียที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ได้ จนส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย ทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น โดยนักเรียนเห็นว่า สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้มีการนำเข้าสู่บทเรียนได้น่าสนใจ เนื้อหามีความทันสมัย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เรียงลำดับเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นักเรียนสามารถศึกษาและทบทวนได้ไม่จำกัดเวลา มีอิสระในการเรียน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ในเนื้อหาตอนต่อไป และมีความสุขในการเรียน จนอยากให้มีการเรียนในเนื้อหาเรื่องอื่นๆ อีกซึ่งทั้งหมดนี้ ถือว่าเกิดจากการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะและมีความชำนาญในการผลิตสื่อมัลติมีเดียมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของ ไชยกิตติพงศ์ ไชยเชษฐ์ (2557, หน้า 199) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนลำปลาหางวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่าก่อนการพัฒนา ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสื่อมัลติมีเดียน้อย และหลังจากได้รับการพัฒนาและดำเนินกิจกรพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย ทำให้ครูโรงเรียนลำปลาหางมีความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะและมีความชำนาญในการผลิตสื่อมัลติมีเดียมากขึ้น สังเกตจากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของครูระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับดีมาก โดยครูมีความมุ่งมั่นและทุ่มเทเวลาในการเรียนรู้ที่จะผลิตสื่อมัลติมีเดียตามกระบวนการ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมมือกันระหว่างกลุ่มผู้ร่วมวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยอดธง ริยะบุตร (2557, หน้า 185) ได้ทาการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มัลติมีเดียกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เรื่อง การอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มัลติมีเดียกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เรื่อง การอ่านเพื่อความเข้าใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารและคณะครูควรศึกษาและนำรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องร่วมกันกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน และมีแนวทางดาเนินงานที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ

1.2 การดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้ ควรใช้วิธีการที่หลากหลายควบคู่กัน และให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาได้ในระยะเวลาที่กำหนด

1.3 การพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตและใช้สื่อมัลติมีเดียต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกำกับนิเทศภายในโดยจัดทำให้เป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้รูปแบบหรือโปรแกรมอื่นๆ มาช่วย เช่น โปรแกรม Flip Album โปรแกรม Adobe Flash โปรแกรม Authorware เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านอื่นๆ อีก เช่น การบูรณาการการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ การใช้เทคนิควิธีสอนด้วยเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมที่ดิน. (2553). *แนวทางพัฒนารายบุคคล*. กรุงเทพฯ: กรมที่ดิน.

กิดานันท์ มลิทอง. (2552). *เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เขมนิจ ปรีเปรม. (2554). *สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารระบบ สารสนเทศของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). *การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน: การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีสยาม.

จำนง หอมแย้ม และคณะ. (2551). *คู่มือเตรียมสอบบรรจุครู สพฐ*. กรุงเทพฯ: ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง.

จิรวรรณ ประภานาวิน. (2558). *สภาพและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1*. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ไชยกิตติพงศ์ ไชยเชษฐ์. (2557). *การพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนลำปลาหางวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชมพู แสนเสน. (2559). *การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ผ่าน Google Apps for Education โรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นพรัตน์ เจริญคร. (2558). *การพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ วิทยาลัยเทคโนโลยีเทคนิคภูพาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อนันต์ ศรีอำไพ. (2550). *เอกสารประกอบการสอน วิชา 0501702 การบริหารทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา (Education Human Resource Management).* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร